

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 05 Ocak 2021
Sayı : 2184

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 06/01/2021 11:55
Sayı: -120.10-E.00000762339

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na

Üniversite yönetimlerindeki liyakat dışı atamalar ve eş-dost atamaları için kullanılan "kişiyi özel ilan" sisteminin yol açtığı sorunların incelenmesi, üniversitelerdeki nitelik ve kalite kaybını önleyecek önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105.maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması hususunda gereğini arz ederiz.

E. Altun

Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Engin ÖZKOÇ
Sakarya Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE:

"Her şehre bir üniversite" politikası sonucunda 2002 yılından bu yana yükseköğretim kurumlarının sayısı 129'u devlet, 73'ü vakıf, 5'i vakıf Meslek Yüksekokulu olmak üzere toplam 207'ye, örgün eğitimde öğrenci sayısı ise 3 milyon 180 bine ulaşmıştır. Uzaktan öğretimle birlikte bu sayı 7 milyon 940 bin olmuştur. 2003 yılından bu yana devlet üniversitelerinin sayısı %143,3, birinci ve ikinci öğretim öğrenci sayıları ise %74,65 oranında artmıştır.

Ülkemizde rektör belirleme sürecinde seçimler kaldırılmış, doğrudan Cumhurbaşkanının atama yapmasının önü açılmıştır. Bunun sonucu olarak; siyasi iktidara yakın kişiler üniversitelere rektör, yönetici olarak atanmış, akademik özerklik zedelenmiştir. Son olarak Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü'ne yapılan atama hem öğrenciler hem de akademik kadro tarafından tepkiyle karşılanmıştır.

Üniversite ve öğrenci sayısındaki artış ile aynı düzeyde iyi yetişmiş akademik personel sayısı ve mali olanakların arttırılamaması, nitelikte ciddi bir düşüşün ortaya çıkmasına yol açmıştır. Nitelik kaybı, üniversitelerimizin dünya üniversiteleri arasındaki yerini de geriletmiştir. Bugün, "Dünyanın en iyi ilk 500 üniversitesi" sıralamasında tek bir üniversitemiz bulunmamaktadır.

Üniversitelerde verilen eğitimin niteliği kadar, akademik yayınların niteliğinde de ciddi bir gerileme söz konusudur. Üniversitelerin akademik başarılarını ölçmek amacıyla kurulan URAP Araştırma Laboratuvarı 2019-2020 yılı raporunda yer alan "Üniversitelerimizin bilimsel makale sayısı 2010'dan bu yana az da olsa her yıl artmaktadır. Ancak, yıllardır etki değeri yüksek dergilerdeki makalelerin sayısı yerine etki değeri düşük dergilerdeki makalelerin sayısı artmış bulunmaktadır. Bu sağlıksız gelişme nedeniyle ilk 500'deki ve ilk 1.000'deki üniversitelerimizin sayısı giderek azalmıştır" belirlenmesi, yükseköğretim sisteminin getirdiği nokta açısından çok dramatiktir. Quacquarelli Symonds'ın üniversitelerin uluslararası akademik başarı sıralamasından alınan bilgilere göre, Türkiye'nin en nitelikli üniversitelerinin 2015 yılına kadar yükselen bir akademik başarı çizgisi takip ettiği görülürken, 2015'e kadar ilk 500'de olan ODTÜ, Boğaziçi, İTÜ gibi üniversitelerin 2015 yılından sonra düşüşe geçerek akademik başarı sırasında 2 kata kadar gerilemeler yaşadığı görülmektedir.

Bu tabloda; üniversite yönetimlerine siyasal yandaşlık gözetilerek yapılan liyakat dışı atamalarla birlikte, diğer akademik kadroların da benzer anlayışla doldurulmasının yol açtığı kuşkusuzdur. Bazı fakültelerde çok sayıda akademik personelin "akraba" olması, bazı fakültelerin "aile fakültesi" olarak anılması, eş-dost-yandaş atamalarının geldiği nokta açısından ibretliktir. Yetkin bilim insanlarının üniversitelerden koparıldığı da dikkate alındığında, gelecek adına kaygılar büyümektedir.

Üniversitelerdeki liyakat dışı kadrolaşma yolu olarak, akademik kadro ilanlarındaki neredeyse "kişi tarifi yapan" özel koşullar kullanılmaktadır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 23, 25 ve 26'ncı maddelerinde; üniversitelerde açık bulunan yardımcı doçent, doçent ve profesörlük kadrolarına yapılacak atamalar için rektörlüklerin, asgari koşulların yanında, Yükseköğretim Kurulu'nun onayını almak koşuluyla, bilimsel kaliteyi arttırmaya yönelik **objektif ve denetlenebilir nitelikte ek koşullar belirleyebileceği** hüküm altına alınmıştır. Ancak ek koşulların suiistimal edildiği örneklerin sayısı ciddi boyutlara ulaşmıştır.

Bu durum; YÖK Denetleme Kurulu tarafından *"...yapılan inceleme ve soruşturmalarda Üniversiteler tarafından çıkarılan bazı ilanlarda yer alan ek koşulların belirli bir adayı tanımlamaya yönelik olarak ve akademik rekabeti engelleyecek biçimde belirlenebildiğini, ataması yapılan kişilerin yayınları ile belirlenen ek koşul arasında büyük benzerlikler bulunduğunu ve hatta bazı atamalar için doğrudan ataması yapılan kişilerin yüksek lisans ya da doktora tez başlıklarının ek koşul olarak belirlendiğini, bazı ilanlarda bilimsel kalite ve bilim disiplinleri arasındaki farklılıklarla açıklanamayacak ölçüde kısıtlayıcı ve rekabeti engelleyici koşullar belirlendiği görülmüştür"* şeklinde saptanmıştır.

Üniversitelerin kişiyi tanımlamaya yönelik ilanları, akademik rekabeti engelleyecek niteliktedir ve aynı zamanda 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Yükseköğretimde nitelik kaybının sürmesi, ülkemizin geleceği açısından büyük riskleri de beraberinde getirecektir. Asıl beka sorunu, yükseköğretim sistemindeki kalite ve nitelik kaybına seyirci kalınmasıdır. Tüm uyarılara rağmen önlem alınmadığına göre, TBMM'nin bu konuyu gündeme alması yerinde olacaktır.

Üniversite yönetimlerindeki liyakat dışı atamalar ve eş-dost atamaları için kullanılan "kişiye özel ilan" sisteminin yol açtığı sorunların incelenmesi, üniversitelerdeki nitelik ve kalite kaybını önleyecek önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması gerekli görülmektedir.

